auren
A PROP TEU PER ARRIBAR LLUNY
C. Mallorca 260 àti
08008 Barcelon
Tel. 932 155 98
www.auren.cor

ISACA Barcelona Chapter

auren

PONÈNCIA DE FORMACIÓ CONTINUADA

Models de prevenció de delictes penals de la P.J.: Qui i com "auditar"

Barcelona, 8 de juny de 2017

Ponent: Albert Lladó

Enginyer, "ADE", MBA, CISA, CISM, CGEIT, CRISC, LA27/22301

Soci. Director Àrea de Governança, Riscos i Compliment

albert.llado@bcn.auren.es

ÍNDEX

- **Introducció**
- **Normativa (LOPD, LSSI, PBC, PI, CP…)**
- **Prevenció de delictes penals en la P.J.**
- **Competències equips**
- **Resum**

INTRODUCCIÓ

INTRODUCCIÓ

- Incidència en els **coneixements** i **competències** necessàries per "REVISAR" o "AUDITAR" cadascun dels elements clau en els models de prevenció (i altres *compliance*).

- Resposta a la pregunta de quin es el **perfil ideal** per realitzar les AUDITORÍES.

→ *Existeix?*

GOVERNANÇA

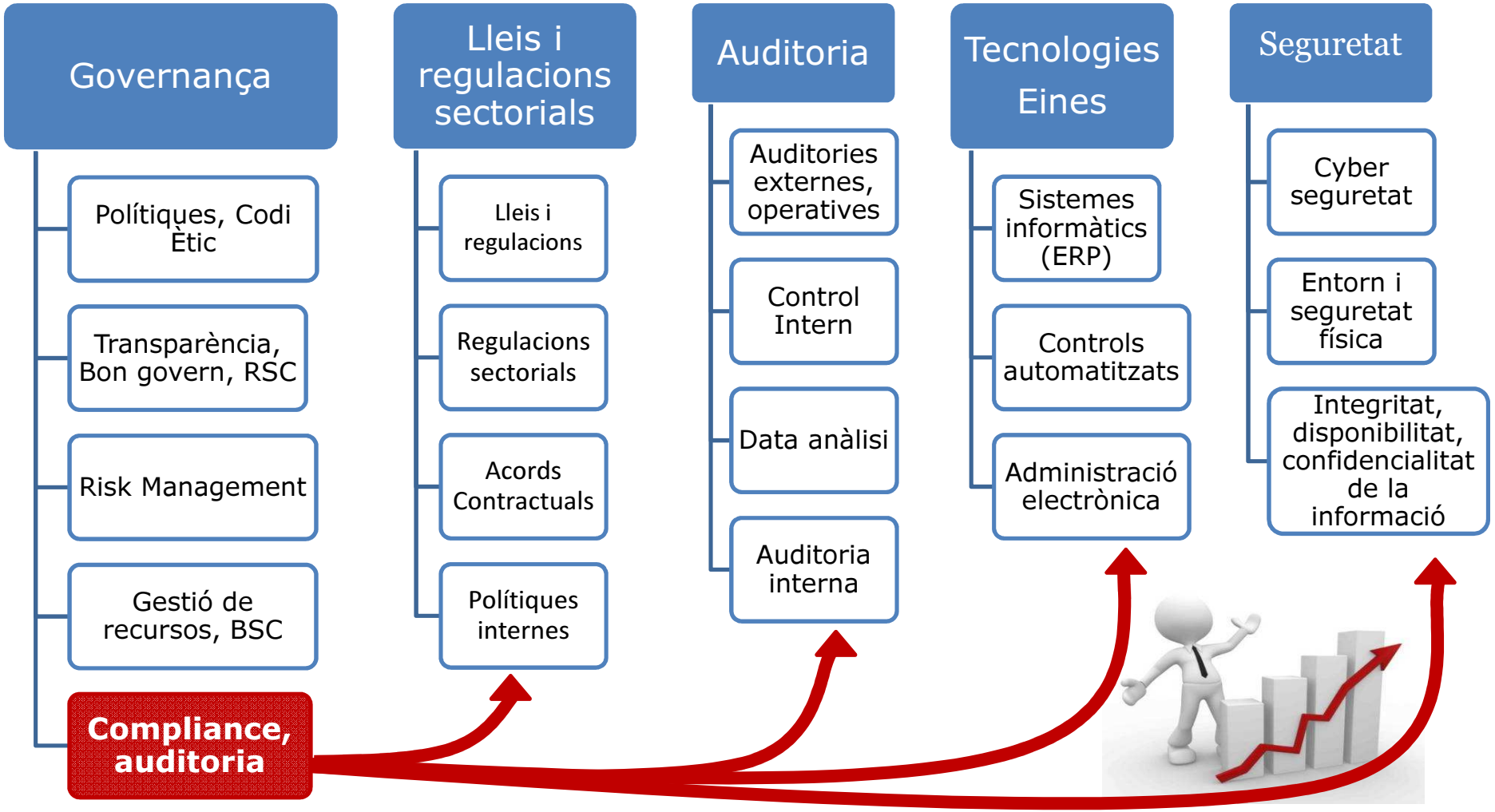
Governança
Polítiques, Codi Ètic
Transparència, Bon govern, RSC
Risk Management
Gestió de recursos, BSC
Compliance, auditoria
Lleis i regulacions sectorials
Lleis i regulacions
Regulacions sectorials
Acords Contractuals
Polítiques internes
Auditoria
Auditories externes, operatives
Control Intern
Data anàlisi
Auditoria interna
Tecnologies Eines
Sistemes informàtics (ERP)
Controls automatitzats
Administració electrònica
Seguretat
Cyber seguretat
Entorn i seguretat física
Integritat, disponibilitat, confidencialitat de la informació

INTRODUCCIÓ

- Principals novetats actuals del "*corporate compliance*" en els àmbits de:
  - La **privacitat**
  - La **societat de la informació**
  - La **prevenció del blanqueig de capitals**
  - La **protecció intel·lectual**
  - **Mercantil societari**
  - **Penal – Mercantil de P.J**
  - **Reguladors sectorials** (banca, assegurances, alimentació, nuclear...)
  - ...

COMPLIANCE

Compliment

Una ***funció independent*** que **identifica, assessora, alerta, monitora i reporta els riscos de compliment en les organitzacions.**

És a dir, el risc de rebre sancions per:

- ✓ Incompliments legals o reglamentaris
- ✓ Patir pèrdues financeres
- ✓ Pèrdues de reputació per incompliments legals, reglamentaris, de codis de conducta i estàndards de bones pràctiques ("lleis, regles i estàndards").

COMPLIANCE

- ✓ **Lleis i regulacions**
- ✓ **Regulacions sectorials**
- ✓ **Acords contractuals**
- ✓ **Polítiques internes (polítiques, procediments, control intern)**

PROTECCIÓ DE
DADES
(LOPD i RDLOPD)

HISTOGRAMA LOPD

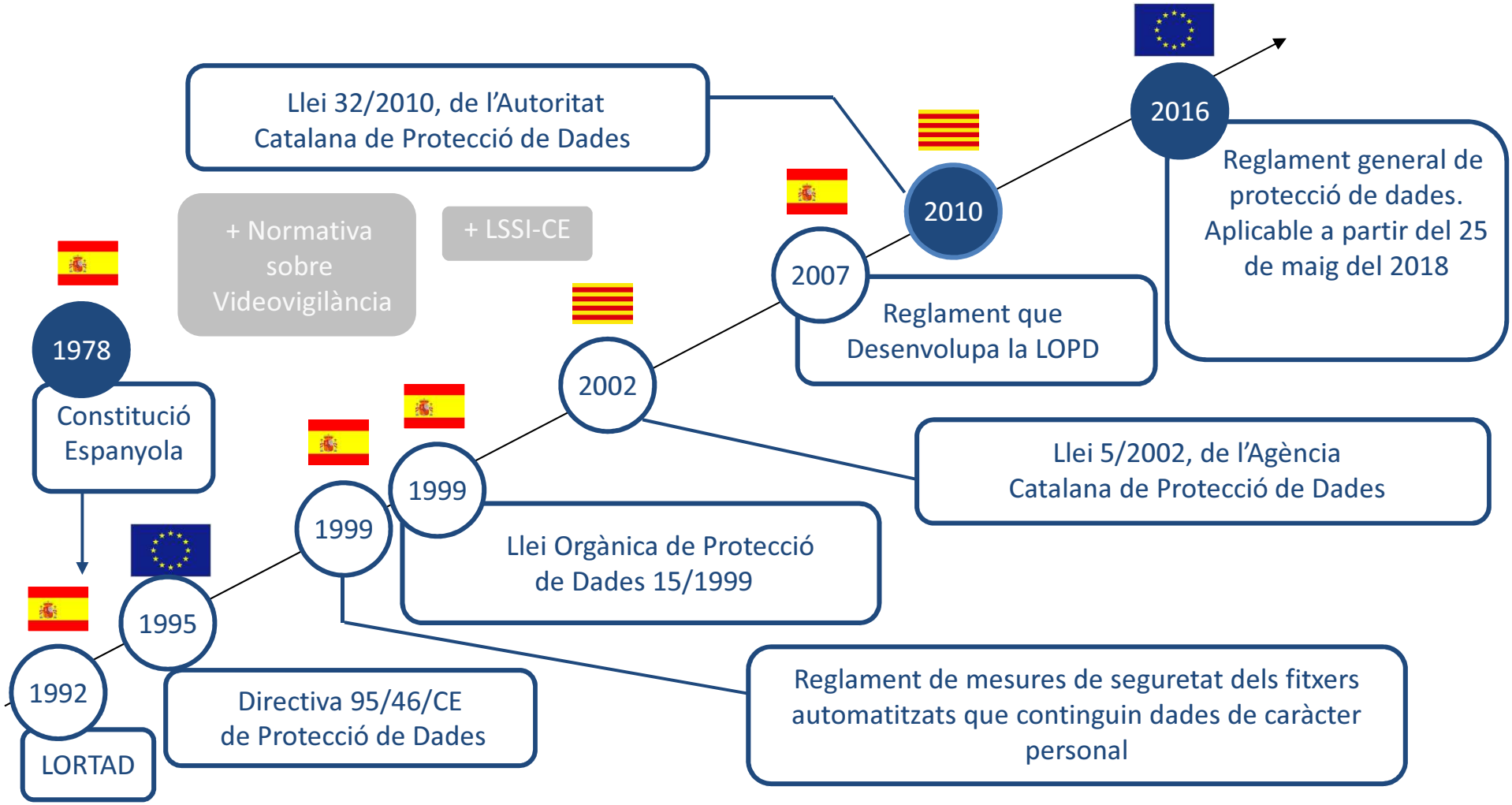

PRINCIPIS LOPD

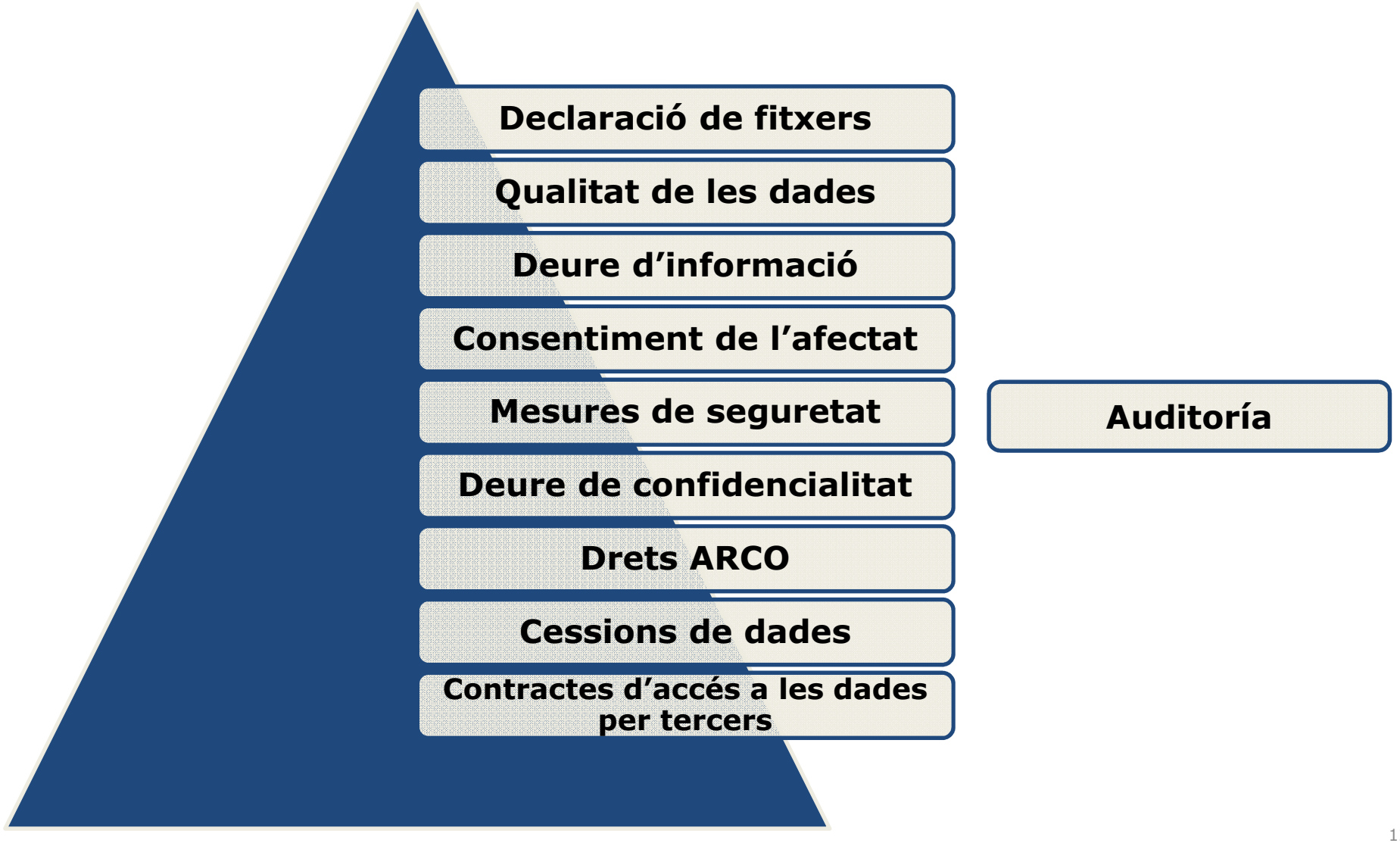

PRINCIPIS REGLAMENT CE
(NOVES OBLIGACIONS)

- **Protecció de dades des del disseny i per defecte**
- **Registre de les activitats del tractament**
- **Avaluació d'impacte**
- **Mesures de seguretat**
- **Encàrrecs de tractament**
- **Notificació de les violacions de seguretat**
- **Delegat de Protecció de Dades (DPD)**
- **Transferències internacionals**

Revisió periòdica

PREVENCIÓ DE BLANQUEIG
DE CAPITALS

ANTECEDENTS NORMATIUS I ESTAT ACTUAL

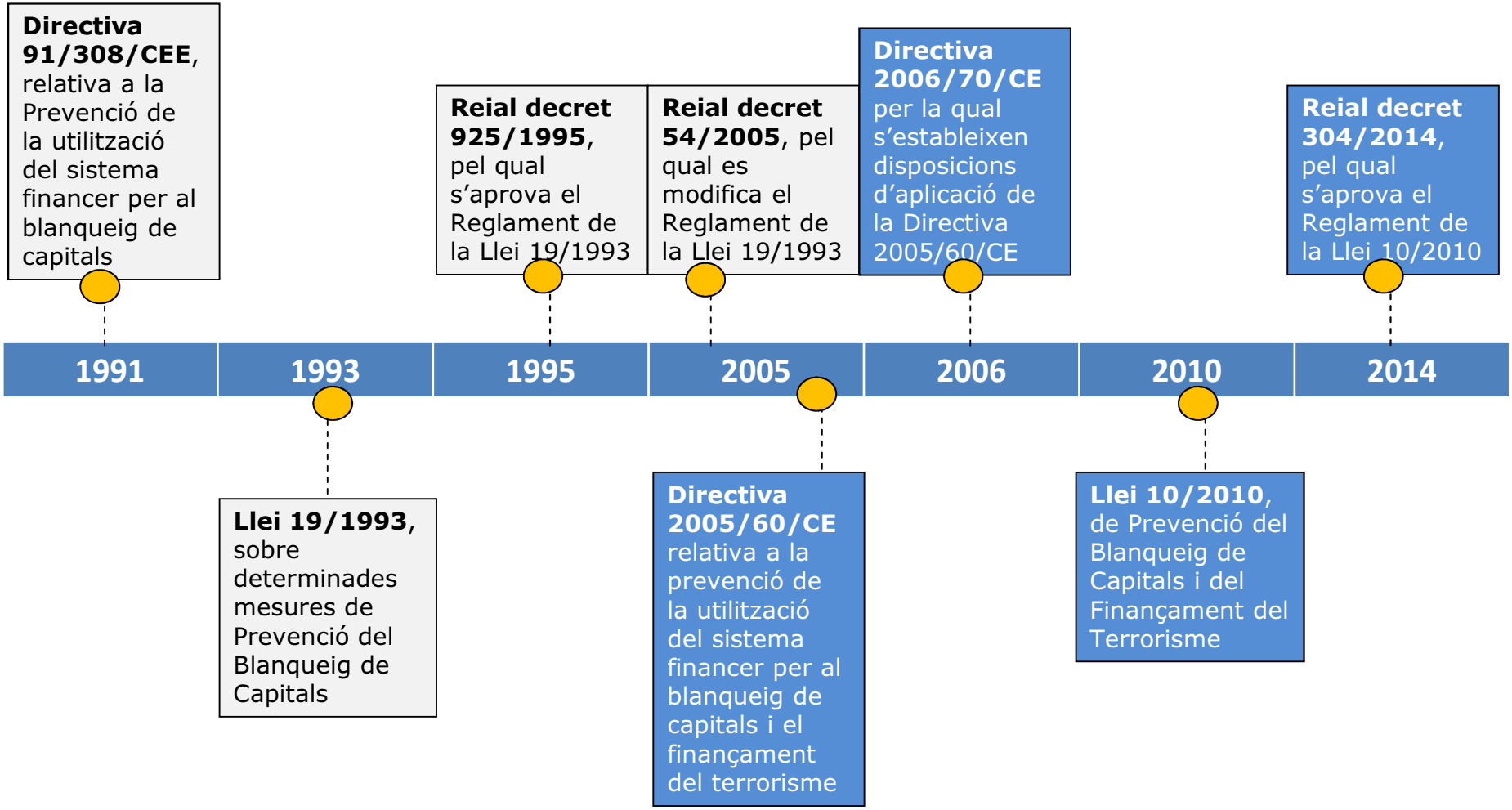

Vegeu http://www.sepblac.es/espanol/home_esp.htm

ESQUEMA DE MESURES APLICABLES

Les mesures de control intern
seran objecte d'**examen anual** per un expert extern

1

Diligència deguda

- Identificació formal
- Identificació del titular real
- Comprovació fefaent
- Conèixer propòsit operació
- Seguiment continuat

Mesures simplificades

- Minorista, Sector públic...

Mesures reforçades

- Banca privada
- Trasllat fonts de >3.000 € /trim.
- Canvi moneda >6.000 €/trim.
- Altres...

2

Informació

- Alertes
- Examen especial
- Comunicació per indici
- Comunicacions sistemàtic
- Conservació documents

3

Mesures de control intern

Anàlisi de riscos / Polítiques i procediments

Elecció representant / Òrgan control intern. OCI

Manual de prevenció / Admissió de clients

Formació del personal

Examen extern

Alts estàndards ètics en contractació directius ...

SOCIETAT DE LA INFORMACIÓ I COMERÇ ELECTRÒNIC (LSSI-CE)

INTRODUCCIÓ

L'ACTIVITAT A INTERNET CREIX A MOLT BON RITME

- En el segon trimestre de **2016** el volum de negoci del comerç electrònic **va créixer un 20,3% a Espanya** respecte de l'any anterior.
- Espanya es situa com el **quart país europeu en comerç electrònic**, tan sols per darrere d'Alemanya, Regne Unit i França.
- De fer-se realitat les expectatives, 2017 serà l'any en que les xifres del comerç electrònic en Espanya es disparin, tant en ingressos com en volum d'usuaris.

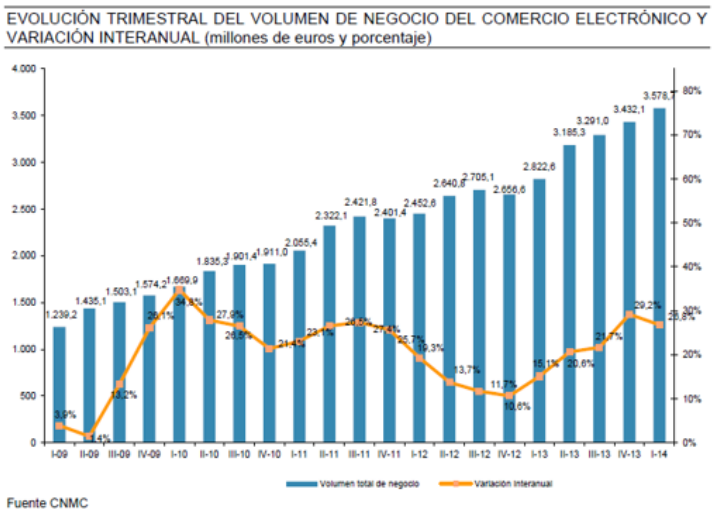

Fonts: TM MARKETING ONLINE: El comercio electrónico se dispara en España
https://www.tmwebs.es/el-comercio-electronico-se-dispara-en-espana/
Comisión Nacional de los Mercados y la Competencia:
https://www.cnmc.es/sites/default/files/editor_contenidos/Notas%20de%20prensa/2016/20170104_NP_CE_2T21016.pdf

INTRODUCCIÓ

L'ACTIVITAT A INTERNET CREIX A MOLT BON RITME

- En el segon trimestre de **2016** el volum de negoci del comerç electrònic **va créixer un 20,3% a Espanya** respecte de l'any anterior.
- Espanya es situa com el **quart país europeu en comerç electrònic**, tan sols per darrere d'Alemanya, Regne Unit i França.
- De fer-se realitat les expectatives, 2017 serà l'any en què les xifres del comerç electrònic en Espanya es disparin, tant en ingressos com en volum d'usuaris.

Però...

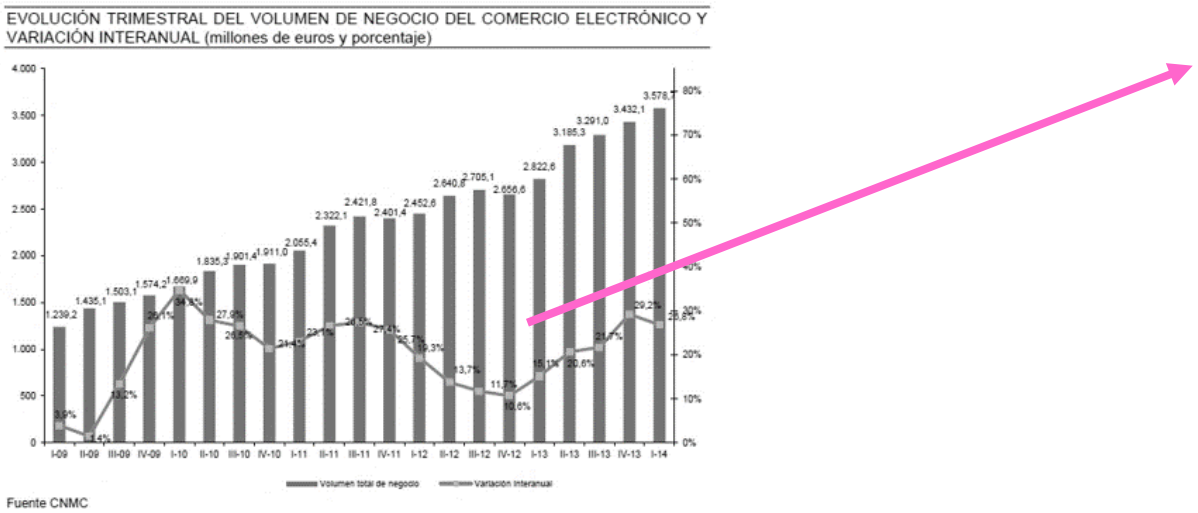

Fonts: TM MARKETING ONLINE: El comercio electrónico se dispara en España
https://www.tmwebs.es/el-comercio-electronico-se-dispara-en-espana/
Comisión Nacional de los Mercados y la Competencia:
https://www.cnmc.es/sites/default/files/editor_contenidos/Notas%20de%20prensa/2016/20170104_NP_CE_2T21016.pdf

INTRODUCCIÓ

… LES SANCIONS CREIXEN A UN RITME ENCARA SUPERIOR.

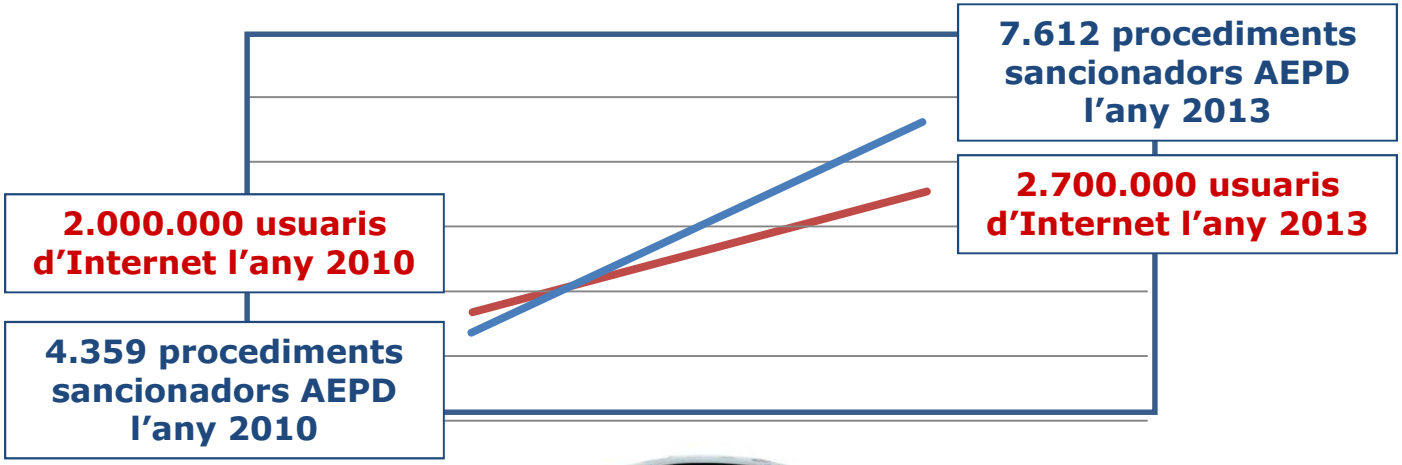

***Font**: mitjans de comunicació i AEPD.*

SOCIETAT DE LA INFORMACIÓ I COMERÇ ELECTRÒNIC

RESUM PRÀCTIC

LSSI-CE

-> Caldrà **INFORMAR** i **OBTENIR EL CONSENTIMENT** per a l'ús de ***COOKIES***, abans que s'instal·lin al navegador o en el mateix moment *(BANNER).*

-> Caldrà **INFORMAR** àmpliament sobre les ***COOKIES*** **(POLÍTICA DE *COOKIES)***

-> Cal aportar la **INFORMACIÓ GENERAL** sobre la web, preferentment a l'**AVÍS LEGAL**.

-> Caldrà vigilar el **CONTINGUT DE TERCERS.**

-> Caldrà **INFORMAR** àmpliament durant i després de la **CONTRACTACIÓ,** preferentment mitjançant un text de **TERMES I CONDICIONS**.

-> ...

IMPORTANT → Revisió periòdica

PROPIETAT
INTEL·LECTUAL

PROPIETAT INTEL·LECTUAL (WEB)

Des del punt de vista de la **propietat intel·lectual**, relatiu a la web, hi ha dos àmbits fonamentals que cal tenir en compte:

- **Continguts propis de la web:** la marca de l'empresa, el seu logotip, el disseny gràfic, fotografies, textos, publicacions, programació, codi font, etc., que cal protegir.

- **Continguts de tercers:** marques i logos de terceres empreses, textos, publicacions, fotografies i vídeos de tercers, etc., dels quals cal tenir autorització i/o els drets i dels quals cal deixar clar que no es poden utilitzar sense permís.

RESUM PRÀCTIC

-> La web ha de preveure **CLÀUSULES ESPECÍFIQUES DE PROPIETAT INTEL·LECTUAL** per tal de protegir els continguts i/o permetre fer-ne ús.

IMPORTANT → Revisió periòdica

PREVENCIÓ DELICTES
PENALS P.J.

ÍNDEX

- **Evolució normativa**
- **Catàleg de delictes**
- **Requisits de l'art. 31.BIS del Codi Penal**

EVOLUCIÓ NORMATIVA

Codi Penal del 1995

Va introduir les anomenades "**Conseqüències accessòries**" de l'art. 129 CP, segons les quals es poden imposar sobre la persona jurídica, en els casos expressament previstos, mesures com la seva dissolució, suspensió d'activitats, etc

Modificació del CP del 2003

En l'art. 31.2 CP establia que si el delicte fos comès per l'administrador de la persona jurídica, i se li imposés una pena de multa, la persona jurídica respondria solidàriament del seu pagament.

Reforma del CP del 2010

Introdueix com a causa d'exempció de la responsabilitat penal de la persona jurídica **l'existència d'un programa de prevenció**, que redueixi el risc de comissió de delictes per part de la persona jurídica

Reforma del CP del 2015

Delimita el contingut del deure de control o "Corporate Compliance", que actua com a **exonerant de responsabilitat** o atenuant, segons el seu grau d'acompliment.

RESPONSABILITAT DELS ADMINISTRADORS

Responsabilitat penal personal com a conseqüència de l'exercici de càrrecs o funcions:

Article 31 C.P., respondrà personalment:

- L'administrador de fet o de dret d'una P.J.
- Qui actuï en nom o representació legal o voluntària d'un altre, malgrat que no concorrin en ell les condicions, qualitats o relacions que el delicte requereix per ser considerat subjecte actiu, si tals circumstàncies es donen en l'entitat o persona representada.

Responsabilitat penal INDEPENDENT i AUTÒNOMA de la P.J. Respecte a la P.F.

CATÀLEG DE DELICTES

- Delictes de tràfic il·legal d'òrgans (art. 156 bis CP)
- Delictes de tràfic d'éssers humans (art. 177 bis CP)
- Delictes relatius a la prostitució i a l'explotació sexual i corrupció de menors (arts. 187-189 CP)
- Delictes de descobriment i revelació de secrets (art. 197 CP)
- Delictes d'estafa (arts. 248-251 CP)
- Delictes de frustració de l'execució (arts. 257-258 bis CP)
- Delictes d'insolvència punible (arts. 259-261 CP)
- **Delictes de danys informàtics (arts. 264-264 ter CP)**
- Delictes relatius a la propietat intel·lectual i industrial, al mercat i als consumidors (arts. 277-288 CP)
- Delictes de corrupció en els negocis (arts. 286 bis – 286 quater CP)
- Delictes de blanqueig de capitals (art. 301 CP)
- Delictes de finançament il·legal dels partits polítics (art. 304 bis)
- Delictes contra la Hisenda Pública i contra la Seguretat Social (arts. 305-310 CP)

DELICTES DE DANYS INFORMÀTICS

- Accés no autoritzat
- Descobriment de secrets i dades personals
- Revelació de secrets i cessió de dades personals
- Estafa informàtica
- Danys informàtics – Atacs de denegació de servei
- Delictes contra la propietat intel·lectual – Software sense llicència
- Delictes contra la propietat industrial – Patents tecnològiques
- Ajut tecnològic en la comissió d'altres delictes (blanqueig)
- ...

CATÀLEG DE DELICTES (2)

- Delictes contra els drets dels treballadors (art. 311-318 CP)
- Delictes contra els drets dels ciutadans estrangers (art. 318 bis CP)
- Delictes sobre l'ordenació del territori i l'urbanisme (art. 319 CP)
- Delictes contra el medi ambient i recursos naturals (arts. 325-328 CP)
- Delictes relatius a l'energia nuclear i a les radiacions ionitzants (art. 341-343 CP)
- Delictes de risc provocats per explosius i altres agents (art. 348 CP)
- Delictes contra la salut pública. Tràfic de drogues (arts. 368-369 CP)
- Delictes de falsificació de monedes i efectes timbrats (arts. 386-389 CP)
- Delictes de falsedat documental (documents públics, privats, certificacions, targetes de crèdit, dèbit i xecs de viatge) (arts. 390 i 399 bis CP)
- Delictes de suborn (arts. 419-427 CP)
- Delictes de tràfic d'influències (arts. 428-430 CP)
- Delictes comesos amb ocasió d'exercici de drets fonamentals i llibertats públiques (art. 510 CP)
- Delictes de finançament del terrorisme (art. 576 CP)

CATÀLEG DE PENES (art. 33.7 CP)

Les penes aplicables a les persones jurídiques, que tenen totes la consideració de greus, són les següents:

- MULTA per quotes o proporcional.
- DISSOLUCIÓ de la persona jurídica.
- SUSPENSIÓ de les seves activitats per un termini de fins a 5 anys.
- CLAUSURA dels seus locals i establiments per un termini de fins a 5 anys.
- PROHIBICIÓ definitiva o temporal de realitzar en el futur les activitats en l'exercici de les quals s'hagi comès, afavorit o encobert el delicte.
- INHABILITACIÓ de fins a 15 anys per obtenir subvencions i ajudes públiques, per contractar amb el sector públic i per gaudir de beneficis fiscals o de Seguretat Social.
- INTERVENCIÓ judicial de fins a 5 anys a favor de creditors o treballadors.

REQUISITS 31.BIS.CP

El **model d'organització i gestió** haurà de complir els següents **requisits**:

1) **Identificaran les activitats** en l'àmbit del qual puguin ser comesos els delictes que hagin de ser previnguts.

2) **Establiran els protocols** o procediments que concretin el procés de formació de la voluntat de la persona jurídica, d'adopció de decisions i d'execució de les mateixes en relació a aquells.

3) **D**isposaran de **models de gestió dels recursos financers adequats** per impedir la comissió de delictes que han de ser previnguts.

4) **I**mposaran l'obligació **d'informar de possibles riscos i incompliments** a l'organisme encarregat de vigilar el funcionament i observança del model de prevenció.

5) **E**stabliran un **sistema disciplinari** que sancioni adequadament l'incompliment de les mesures que estableixi el model.

6) **R**ealitzaran una **verificació periòdica** del model i de la seva eventual modificació quan es posin de manifest infraccions rellevants de les seves disposicions o quan es produeixin canvis en l'organització, en l'estructura de control o en l'activitat desenvolupada que els facin necessaris.

ISO 19600: "Sistemes de gestió de *compliance*"

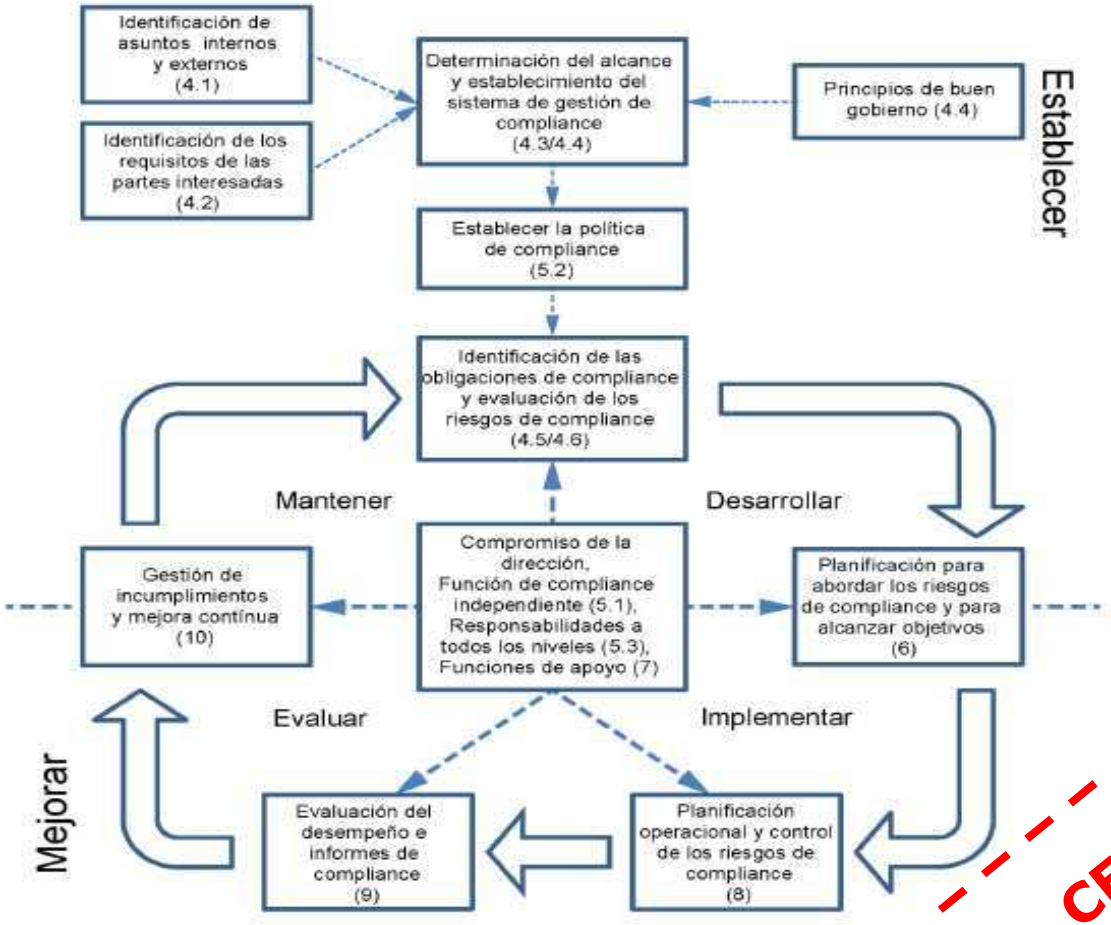

Figura 1 – Organigrama de un sistema de gestión de *compliance*

CERTIFICABLE ?

UNE 19601: "*Sistemas de gestión compliance penal*"

→ Àmbit d'aplicació: Espanya

→ Exclusiu i requisits art. 31 bis Codi Penal

→ És **CERTIFICABLE**

→ **Auditoria** interna i externa (anual) dins del sistema de gestió

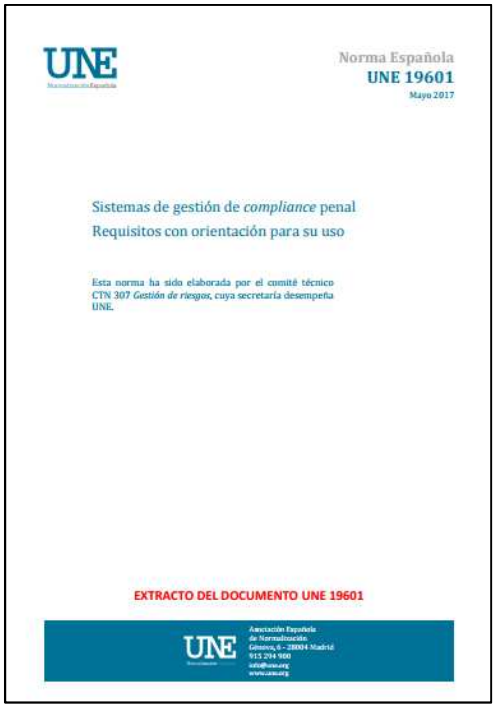

ISO 37001: *"Sistemas de Gestión Anti-Soborno"*

- → Àmbit d'aplicació: internacional
- → Establiment d'una política anti-suborns i els seus procediments
- → És **CERTIFICABLE**
- → **Auditoria** interna i externa (anual) dins del sistema de gestió

AUDITORÍA ANTI-CORRUPCIÓ

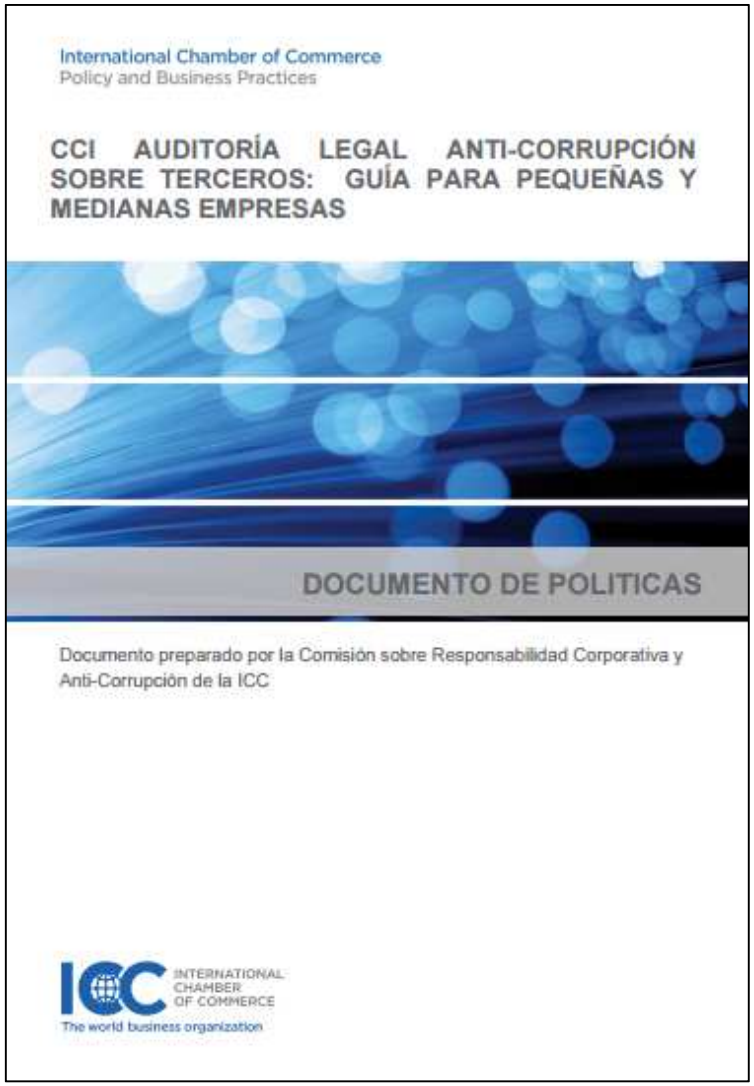

Font: http://www.iccspain.org/wp-content/uploads/2016/01/ICC-Auditoria-Legal-anti-corrupcion-sobre-terceros_Guia-para-PYMES.pdf

COMPETÈNCIES
EQUIPS

ELEMENTS CLAU EN L'AUDITORIA

RISC

Identificació i avaluació escenaris de risc

CONTROL

Identificació i aplicació de controls

FINS ON ARRIBEN LES EMPRESES

EXISTÈNCIA

Prova de l'existència de control

EFICÀCIA

Prova de l'eficàcia del control

EVIDÈNCIA

Recollida d'evidències i segellat de temps amb segell del CGN

CUSTÒDIA

Repositori d'evidències

ELEMENTS CLAU

1) RISCOS

2) CONTROLS

3) EVIDÈNCIES

4) CUSTÒDIA

PRIVACITAT (LOPD – NOU REGLAMENT)
CONEIXEMENTS I COMPETÈNCIES BÀSIQUES

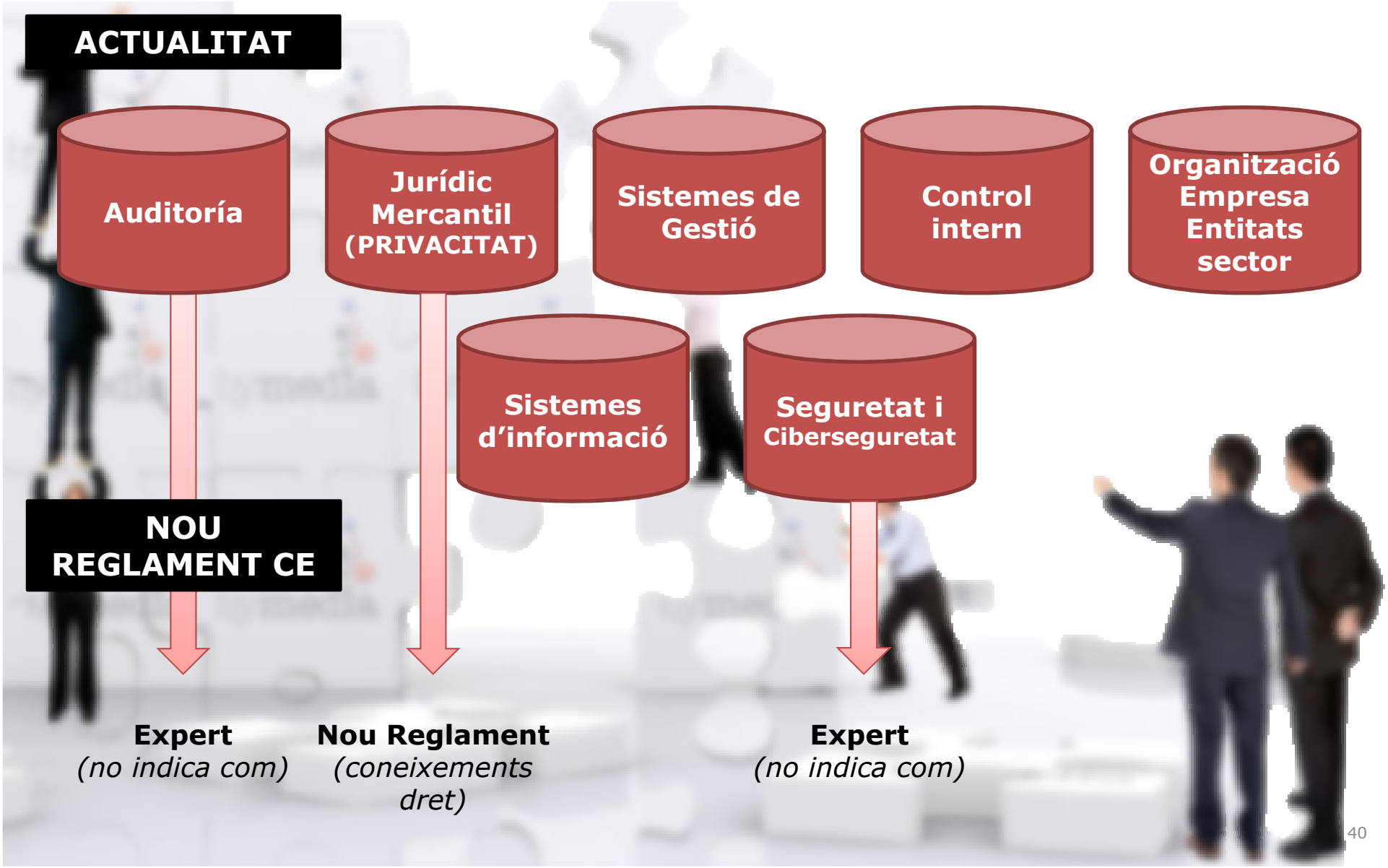

PREVENCIÓ BLANQUEIG DE CAPITALS
CONEIXEMENTS I COMPETÈNCIES BÀSIQUES

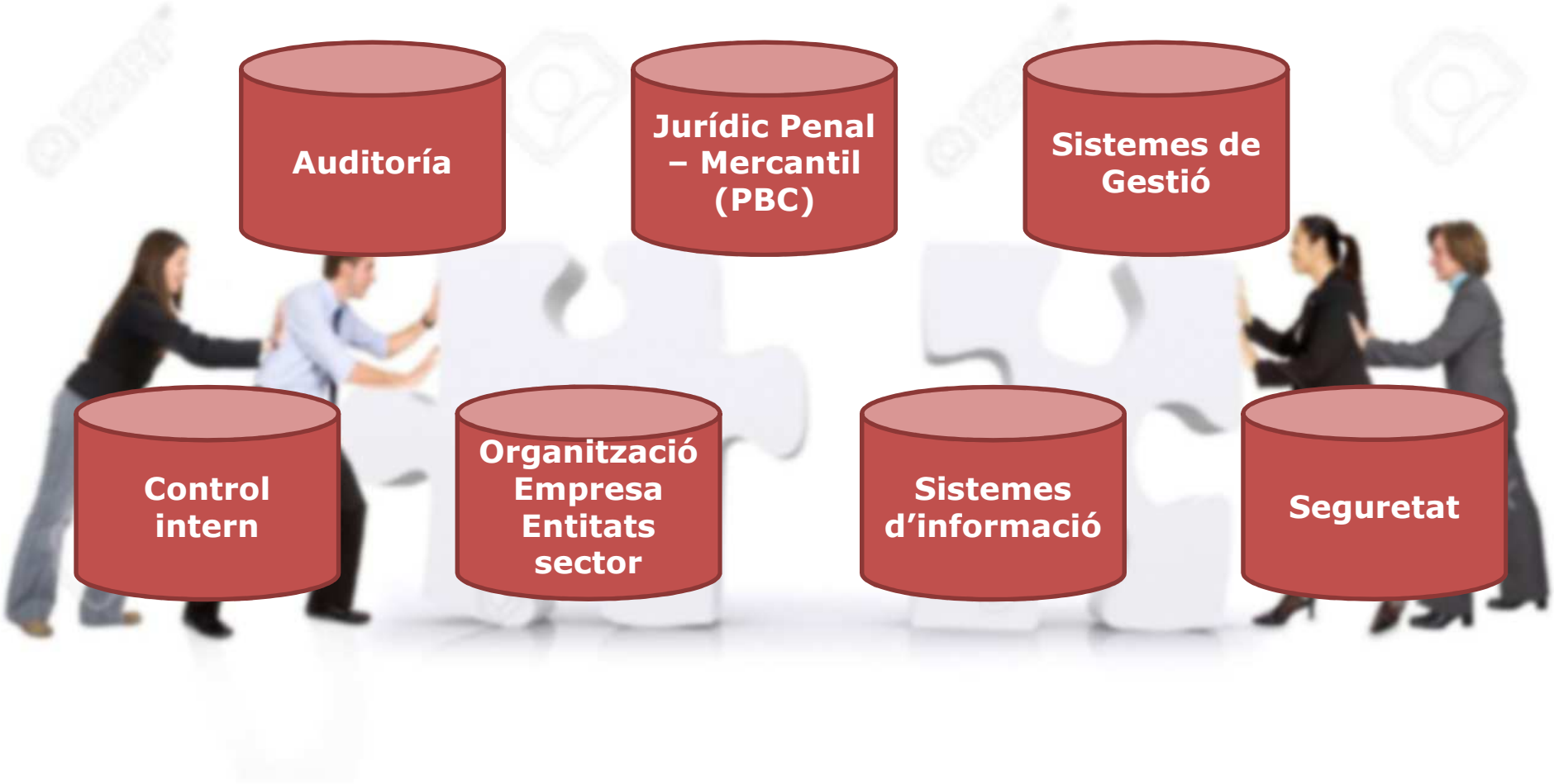

PERFIL IDEAL AUDITOR
NECESSITAT MULTIDISCIPLINAR

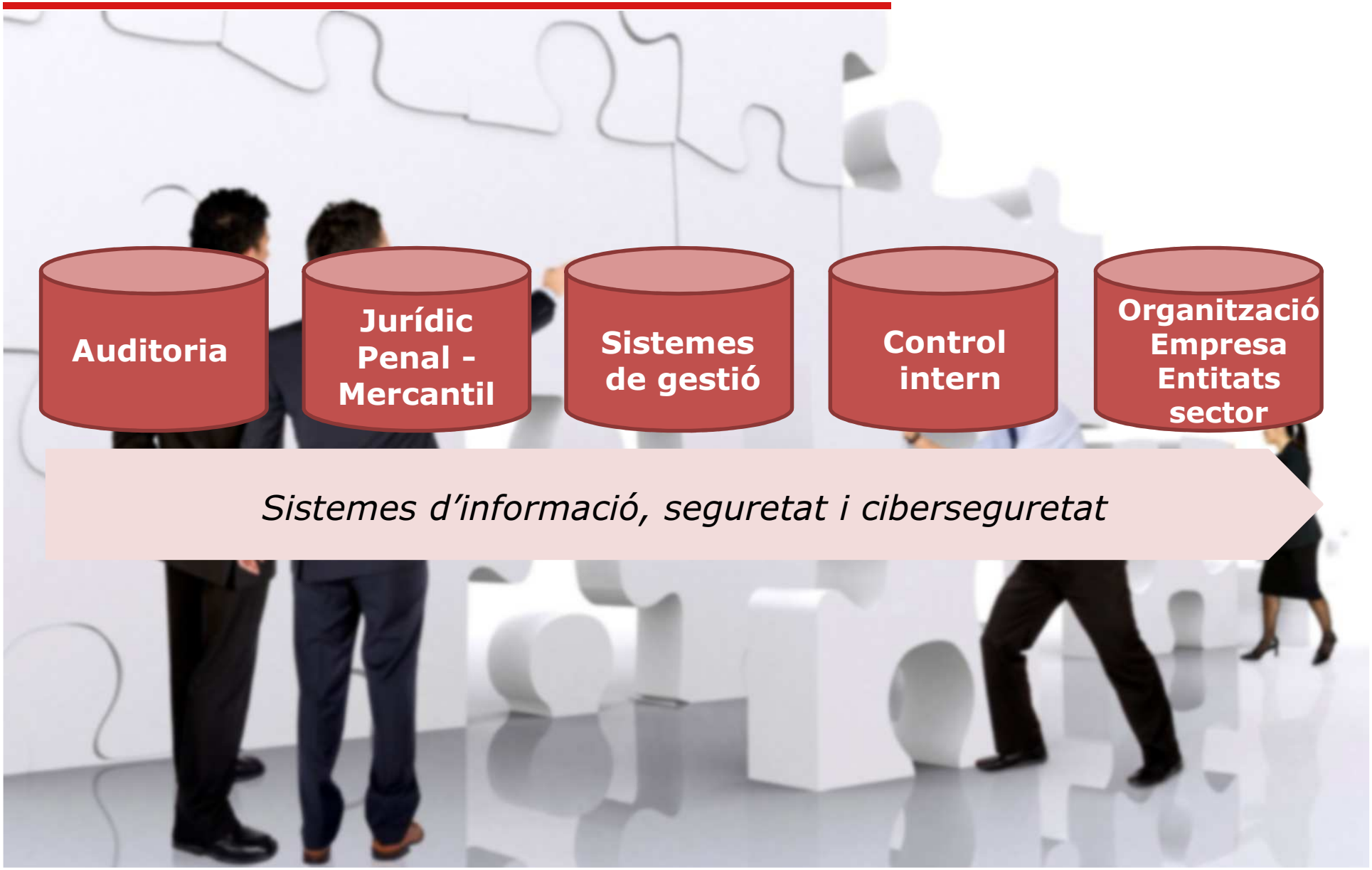

RESUM

LA FUNCIÓ DE "REVISIÓ" O "AUDITORIA"

1. Es requereixen MULTI-COMPETÈNCIES
2. Difícil o impossible que ho reuneixi una sola persona
3. NECESSITAT D'EQUIPS MULTIDISCIPLINARIS
4. És molt important:
   - Sistemes Informació
   - Seguretat
   - Control intern
   - Ciberseguretat
   - Auditoria
   - Empresa

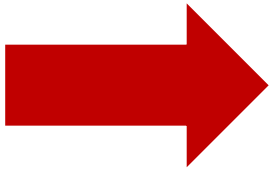

Requisits "intrínsecs" d'un **CISA**

Moltes gràcies
per la seva atenció